

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 1955, sp. zn. 1 Tz 225/55

Číslo:

Právní věta:

K otázce nepřičetnosti při opilství.

Jednotlivé skutky, jichž se pachatel dopustil v témže stavu opilosti, nutno považovat za jediné jeho souvislé jednání.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 07.10.1955

Spisová značka: 1 Tz 225/55

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu:

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla:

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Lidový soud v Gottwaldově uznal obviněného vinným trestným činem poškozování národního majetku podle § 245 odst. 2 tr. zák. a přestupkem proti potírání alkoholismu podle § 85 odst. 2 písm. b) tr. zák. spr., přestupkem vydávání se za veřejný orgán podle § 107 tr. zák. spr. a přestupkem neuposlechnutí veřejných orgánů podle § 108 tr. zák. spr. Tohoto trestného činu a přestupků se obviněný podle skutkového zjištění rozsudku lidového soudu dopustil tím, že v jedné restauraci v Gottwaldově se požitím většího množství lihovin uvedl do stavu vzbuzujícího pohoršení, neboť v opilosti rozbil dvanáct židlí a jeden stůl, protože s ním nechtělo tančit děvče, které vyzval k tanci. Při tom obviněný, vydávaje se za příslušníka státní bezpečnosti, obtěžoval přítomné hosty poplašnou pistolí. Byv nato vyzván bezpečnostním orgánem, aby s ním šel na stanici VB, odmítl uposlechnout.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou nejvyššího soudu zrušil rozsudek lidového soudu a tomuto soudu uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Stížnost pro porušení zákona uplatňuje, že se lidový soud nezabýval náležitě skutečností, zda byl obviněný v době činů přičetný nebo ne.

Stížnost pro porušení zákona je důvodná.

Lidový soud při odůvodňování výroku o vině se měl zejména vypořádat s otázkou přičetnosti obviněného, vzhledem k tomu, že jednání obviněného nasvědčovalo známkám duševní poruchy. Již v přípravném řízení byl opatřen posudek znalců lékařů, kteří zjistili u obviněného debilitu těžšího rázu a psychoneuropatickou konstituci a prohlásili o něm, že dovede sice rozpoznat trestnost svých činů, nedovede však podle tohoto rozpoznání své jednání řídit. Lidový soud na rozdíl od tohoto znaleckého posudku dospěl k závěru, že obviněný v okamžiku, kdy se rozhodl k páčání trestného činu, mohl své jednání ovládnout. Usuzuje tak z vyjádření obviněného při výtržnosti, že „vybílí restauraci“, z čehož má soud zato, že si obviněný byl vědom toho, že se chystá na takové jednání. Podobně usuzuje lidový soud iu dalšího jednání obviněného vůči bezpečnostnímu orgánu, ke kterému se obviněný vyjádřil, že mu uteče a jak to učiní a že tím zamezí své předvedení na stanici VB.

Lidový soud dospěl k jinému závěru než znalci lékaři pouze na základě vlastních úvah o předchozích vyjádřeních obviněného před činem, resp. při činu, aniž uvážil, zda již tato vyjádření obviněného vzhledem k zjištěné těžší debilitě nebyla též jednáním, které obviněný nedovedl ovládat. Měl-li lidový soud závažné pochybnosti o správnosti podaného znaleckého posudku, bylo ve smyslu § 121 tr. ř. jeho povinností žádat na znalcích vysvětlení nebo opatřit posudek jiných znalců, poněvadž posouzení tak závažné okolnosti, jako je ovládání vůle pachatelem duševně zřejmě nenormálním, se vymyká z rámce znalostí soudu. Závažnost odpovědného rozhodnutí otázky přičetnosti obviněného byla zvyšována i tím, že při hlavním líčení obhájce navrhl jako další důkaz vyžádání posudku vojenské nemocnice o tom, že obviněný byl pro nervovou chorobu propuštěn ze základní vojenské služby. Konečně již sama povaha činu obviněného, zejména rozbití inventáře v restauraci po odmítnutí tance děvčetem, nenasvědčuje jednání normálního člověka. Jestliže tedy Lidový soud, maje pochybnosti o správnosti podaného posudku, učinil sám o věci opačné závěry, aniž si je ověřil vysvětlením týchž nebo jiných znalců, a jestliže samy závěry lidového soudu nejsou zcela spolehlivé a logické, nerozhodoval spravedlivě a porušil proto zákon v ustanovení § 2 odst. 3 tr. ř.

Lidový soud kromě toho, jak je zřejmé z odůvodnění jeho rozsudku, uvažoval jen všeobecně, zda obviněný byl či nebyl v době činů přičetný. Neuvážil však a s tohoto hlediska pak také nehodnotil znalecký posudek, resp. jej v tomto smyslu nedoplnil - že pro zvláštní povahu trestných činů spáchaných požitím alkoholu anebo spáchaných následkem jeho požití se otázka nepřičetnosti pachatele jeví u těchto trestných činů možnou s dvojího hlediska. Především, zda pachatel požil alkoholického nápoje následkem své nepřičetnosti, v níž též spáchal trestný čin, a za druhé, zda před požitím alkoholu byl sice přičetným, avšak zda se vzhledem ke své duševní nebo nervové chorobě (anebo i bez ohledu na ni) přivedl teprve požitím alkoholu do stavu nepřičetnosti, v němž pak spáchal trestný čin. V prvním případě by šlo o to, že obviněný pro duševní poruchu nemohl již v době požití alkoholu rozpoznat, že jeho jednání je pro společnost nebezpečné, že totiž se může přivést do stavu, v němž je náchylný k výtržnostem a po případě i k trestným činům anebo že nemohl ovládat své jednání, t. j. že při správném rozpoznání zhoubného účinku alkoholu nemohl odolat, aby alkoholu nepožil. Zde by obviněný nemohl být činěn odpovědným za žádný trestný čin nebo přestupek (§ 11 tr. zák., § 10 odst. 1 tr. zák. spr.).

V druhém případě by obviněný mohl být činěn odpovědným proto, že se ať již úmyslně nebo z nedbalosti teprve požitím alkoholu přivedl do stavu nepřičetnosti, v němž pak spáchal trestný čin. Šlo by tu o trestný čin opilství podle § 186 tr. zák., kde by ovšem jiný trestný čin ani přestupky spáchané v jednočinném souběhu s trestným činem podle § 186 tr. zák. nepřicházely v úvahu.

Skutkové zjištění lidového soudu zůstalo však neúplným i v dalším směru. Obviněný totiž u hlavního líčení výslovně doznal, že si je vědom toho, že v opilosti páčá výtržnosti. Při znaleckém vyšetření udal, že již asi dva roky požívá nadměrně alkohol. Soud přesto neuvážil, zda si obviněný nebyl vědom toho, že v opilosti je náchylný k výtržnostem, čímž by se - ovšem v případě, že byl přičetný - nebyl

dopustil přestupku podle § 85 odst. 2 písm. b) tr. zák. spr., nýbrž trestného činu opilství podle § 187 odst. 1 tr. zák. v jednočinném souběhu s trestným činem poškozování národního majetku podle § 245 odst. 2 tr. zák. V každém případě však celé jednání obviněného, o němž lidový soud rozhodoval, bylo jednáním opilého člověka spáchaným v témže stavu opilosti, a to i kdyby si nebyl již býval vědom, že je v opilosti náchylný k výtržnostem. To znamená, že obviněný v témže stavu opilosti rozbil židle a poškodil stůl restaurace, v témže stavu a v téže časové i místní souvislosti obtěžoval hosty a odporoval bezpečnostnímu orgánu. Jak trestný čin poškozování národního majetku podle § 245 odst. 2 tr. zák., tak i další skutky (jež kvalifikoval lidový soud jako přestupky) spáchal tedy obviněný jediným nepřetržitým jednáním. Šlo by tu tedy o jednočinný souběh trestného činu a přestupků, kdyby byl možný. Takovýto jednočinný souběh však § 2 tr. zák. spr. vylučuje, neboť stanoví, že podle trestního zákona správního se stíhají jako přestupky jen činy, které nejsou trestné podle trestního zákona, tedy pokud nejsou trestnými činy (viz č. 34/1955 sb. rozh.). Jestliže lidový soud přesto uznal obviněného vinným trestným činem i přestupky v jednočinném souběhu, porušil tím zákon i v tomto ustanovení trestního zákona správního.